

RADU CORDONEANU

**dictionar mitologic ilustrat
mitologie greacă, romană
și românească**

Radu Cordoneanu

Dicționar mitologic ilustrat

Mitologie greacă, romană și românească

Editura Virtual

2011

ISBN (e): 978-606-599-895-7

Avertisment

Acest volum digital este prevăzut cu sisteme de siguranță anti-piratare. Multiplicarea textului sub orice formă este sancționată conform legilor penale în vigoare.

Cuprins

CUVÂNT ÎNAINTE.....	1
A	3
B	51
C	58
D	71
E	86
F	102
G	107
H	115
I	142
K	154
L	161
M	170
N	189
O	198
P	210
Q	253
R	254
S	258
Ș	271
T	272
U	286
V	288
Z	291
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....	296
INDICE DE NUME.....	298

CUVÂNT ÎNAINTE

Când am conceput lucrarea de față ne-am gândit atât la elevii care, parcurgându-i paginile, vor face cunoștință cu lumea fabuloasă a mitologiei greco-romane și a celei românești, cât și la adolescenții și mai vârstnicii dornici să-și reamintească de farmecul acelor lumi. Iată de ce nu ne-am rezumat la o prezentare lapidară, redactată într-un stil sec, specific dicționarilor, ci, pe cât a fost posibil, am povestit detaliat viața, aventurile divinităților și ale eroilor, conturându-le în același timp profilul fizic și moral.

Legende greco-romane ne-au fost transmise de marile condeie ale Antichității, tocmai de aceea ni s-a părut chiar recomandabil să consultăm iar și iar Iliada și Odissea lui Homer, Eneida lui Vergiliu, Metamorfozele lui Ovidiu, tragediile lui Eschil, Sofocle și Euripide, alături de numeroase lucrări de specialitate. Pe de altă parte, cum asupra acestei lumi s-au aplecat personalități ale culturii noastre stabilind adesea filiații ale miturilor românești cu cele grecești și romane, am recurs deseori la operele lui Lazăr Șeineanu, Mircea Eliade, Romulus Vulcănescu, G. Călinescu ș.a. Cum toate aceste opere sunt tot atâtea izvoare de încântare, de care graba lumii în care trăim ne-a îndepărtat de ceva vreme, nu ni s-a părut inoportună ilustrarea prin citate a unor episoade, a unor caractere, a unor situații, sperând ca acestea să incite în cele din urmă reînțoarcerea la unele capodopere ale literaturii universale.

Prin chiar menirea lui, un dicționar se consultă fragmentar, în funcție de interesul pentru un articol-titlu sau altul. În ceea ce privește dicționarul nostru, el îndeamnă la o lectură integrală. Și aceasta pentru că subiectele–titlu în mare parte se întrepătrund, completând (fiecare) biografii, explicând relații dintre cupluri, elucidând cauzele prieteniiilor și mai ales ale dușmăniilor, ale izbucnirii războaielor etc. Cu alte cuvinte, deși disparate prin inserarea lor alfabetică, ele se adună în final într-un întreg, ajutându-ne să pătrundem în acea lume a cărei pereche divină primordială – Cerul și Pământul – a dat naștere titanilor, titanidelor, ciclopilor și giganților; în care prima luptă pentru putere s-a dat între tată (Uranos) și fiu (Kronos); în care Zeus, după ce și-a detronat părintele, a devenit suveranul familiei divine (Poseidon, Hades, Hestia, Hera, Ares, Athena, Minerva, Apollon, Aphrodite, Artemis, Hephaistos), al divinităților subpământene (Hypnos, Thanatos, Erinii), al divinităților acvatice (Pontos, Nereide, Tritoni) și al celor terestre (Demeter, Dionisos, Pan, Satyri); în care mai marele din Olimp era în aceeași măsură temut și venerat de muritori și eroi ca Ahilleus, Agamemnon, Enea, Hector, Herakles, Theseus ș.a.

*

Cum în decursul atâtor ani s-au pus în circulație mai multe variante pentru unele mituri, am încercat să le selectăm pe cele mai cunoscute și mai ales pe cele prezente în operele citate, încercând, în măsura posibilului, să eliminăm unele inadvertențe.

O problemă mai dificilă a fost redarea numelor proprii grecești, cunoscute la noi în forme diferite: 1. româniată (pentru numele de mult încetățenite, ca Ahile, Egipt, Enea); 2. latinizată (Andromacha, Hercules); 3. într-o formă apropiată spiritului ortografiei grecești, folosindu-se sistemul transliterării. Deoarece, pe de o parte, lista de la sfârșitul Îndreptarului ortografic și de punctuație, singurul act normativ în vigoare, nu cuprinde toate numele proprii din dicționarul nostru, iar, pe de altă parte, transliterarea (întâlnită în majoritatea lucrărilor de lingvistică, istorie, artă ș.a.) este cea mai apropiată de rostirea corectă, am optat pentru această modalitate specificând în paranteză, de câte ori a fost cazul, forma româniată [de exemplu, Ahilleus (Ahile)]. În cadrul citatelor însă, numele proprii și-au păstrat forma din ediția după care le-am reprodus.

După cum am spus, multe dintre subiectele-titlu se interferează. Pentru a evita repetițiile, am folosit indicația convențională (v...), care trimite pentru completarea unei informații la un subiect-titlu înrudit.

*dinaintea unui nume propriu semnaleză că el constituie un subiect-titlu al dicționarului.

M.C.

A

ABSYRTOS Născut ca urmare a legăturii extraconjugale a regelui Aietes cu nimfa Asterodeia, Absyrtos și-a trăit copilăria și adolescența în palatul din Colhida al tatălui său. În tot acest timp s-a bucurat de dragostea și înțelegerea sorei sale *Medeia care-i era și cea mai bună prietenă. Dar, așa cum hotărâseră *Moirele, fericirea lui n-a durat decât până la sosirea *Argonauților în Colhida. Copleșită de o dragoste fără margini pentru *Iason, conducătorul lor, Medeia a uitat într-atât de îndatoririle filiale încât și-a ajutat iubitul să fure lâna de aur, pentru care de fapt acesta străbătuse lumea, și n-a pregetat să se îmbarce pe corabia lor. Păgubit și îndurerat de trădarea fiicei sale, regele Aietes a pornit degrabă în urmărirea ei, avându-l alături pe Absyrtos, căruia i-a încredințat comanda mai multor corăbii. Odată ajuns în Marea lui Kronos (Marea Adriatică), Absyrtos a împânzit-o cu oamenii lui făcând imposibilă orice trecere. Pe uscat îi avea de partea sa pe colchidieni. Dându-și seama că se află în inferioritate, Iason a renunțat la luptă și a lăsat-o pe Medeia să rezolve situația. Așadar, aceasta i-a cerut fratelui său să se întâlnească, numai ei doi, pe insula Artemidei pentru a întocmi un plan ce avea ca scop recuperarea Lânii de aur și organizarea fugii Medeiei de pe corabia în care fusese obligată, susținea ea, să se urce. Nebănuind nimic, Absyrtos s-a grăbit să coboare în chiar acea noapte pe țărmul insulei sacre. Când discuția cu sora sa era în toi, Iason, ascuns din vreme într-un loc ferit, s-a repezit asupra naivului tânăr și l-a străpuns cu sabia. Impresionat de soarta lui Absyrtos, Ovidiu a relatat oribila crimă într-o altă versiune, scena fiind corabia Argo iar odiosul asasin chiar Medeia. După cum povestește el, aceasta, speriată că Aietes o va prinde din urmă și-a sacrificat fratele: *“Și a luat o spadă Medeea, în ascuns / Apoi sub coasta stângă, cu spada l-a străpuns / L-a ciopârțit în grabă! și mai apoi fugea; / Bucăți, bucăți de carne, fugind împrăștiată / ...A așezat îndată în vârful unei stânci, / Și brațele tăiate și capu-nsângerat!”* Văzând mădularele însângerate ale fiului său, Aietes s-a oprit pentru a-l înmormânta așa cum se cuvenea. *“Și-n timp ce de pe câmpuri a prins a-l aduna, / Medeea fugea, se-ndepărta / Și-ntârziindu-l astfel, Medeea a scăpat”*. Locul tragicei întâmplări se pare a fi fost Tomis – Constanța de azi – (Tomis, într-o traducere liberă din greaca veche însemnând “tăietură, tranșă”). De altfel, Ovidiu, în *Tristele, Elegia a IX-a*, notează: *“De-atunci se cheamă <Tomis> acest pământ pierdut / În amintirea faptei ce-aici s-a petrecut”*.

ACTEON v. AKTAION

ADMETOS (ADMET) Prințul Admetos a fost unul dintre eroii care au participat la expediția *Argonauților. După victoria obținută în Colhida, el și-a însoțit tovarășii la Ialkos, pentru a-i înmâna Lâna de aur regelui *Pelias. Plin de trufie, acesta i-a primit în sala cea mai luxoasă a palatului, avându-le alături pe soția și fiicele lui, dintre care Alkestis era cea mai frumoasă. De cum a văzut-o,

Admetos s-a îndrăgostit într-atât, încât și-a jurat să trăiască și să moară singur dacă n-o va putea avea tovarășă de viață. Dându-și seama din privirile prințesei că sentimentele îi erau împărtășite, imediat după terminarea petrecerii chipeșul tânăr s-a prezentat în fața lui Pelias și a cerut-o de soție. Regele s-a întunecat la față. Era pus într-o situație foarte dificilă, pentru că, deși nu-i avea deloc la suflet pe Argonauți, nu-l putea refuza direct pe neașteptatul pretendent din două motive: era de origine nobilă și urma să moștenească un regat puternic. Și atunci a recurs la un șiretlic. I-a promis lui Admetos că-l va accepta ca ginere numai dacă o să îndeplinească voința oracolului, pronunțată pe când Alkestis era doar o copilă: *“Oricare îți va fi soțul, el îți va produce toate necazurile și tot felul de nenorociri dacă nu te va lua cu el într-un car tras de un leu și un porc mistreț”*. Convins că nici un muritor nu va putea vreodată să înhame cele două animale la același jug, eroul argonaut s-a întors acasă cu inima zdrobită de durere și, decis să-și țină jurământul, s-a hotărât să îmbătrânească singur. Devenind rege al Thesaliei, Admetos s-a făcut repede cunoscut în toată Grecia pentru bunătatea cu care adăpostea și ospăta la curtea lui deopotrivă pe bogați și pe săraci, pe pământeni sau pe străini. Într-o seară s-a oprit la poarta palatului un biet păstor obosit și înfometat. Cum îi era obiceiul, Admetos i-a oferit adăpost, a poruncit să i se dea de mâncare și apoi l-a angajat să aibă grijă de turmele sale. Nu știa că sub straiele acelea ponosite se ascundea *Apollon, izgonit de *Zeus pentru că-i omorâse pe *Ciclopi. Impresionat de bunătatea regelui, zeul s-a hotărât să-l răsplătească. Admetos nu încetase s-o iubească pe Alkestis, de aceea era mai totdeauna trist. Aflând motivul suferinței lui, *Apollon i-a dăruit carul cerut de Pelias, înlesnindu-i astfel căsătoria cu aleasa inimii. Ocazia de a interveni din nou i s-a oferit zeului chiar în noaptea nunții, când fericitul mire nu s-a putut apropia de mireasa lui din cauza șerpilor – doi la număr – care o înconjurau. Reptilele fuseseră trimise de *Artemis, supărată că tânărul rege uitase să-i aducă jertfe. Apollon a înduplecat-o pe zeiță să-și retragă șerprii promițându-i că timp de patru zile mirele o să-i aducă sacrificiile cuvenite la altarul din pădure. Admetos așa a făcut și a trăit fericit alături de soția și copiii lui multă vreme. Cu timpul însă a început să fie prea mulțumit de sine. Și iată că într-o zi a observat pe fruntea lui semnul Morții, pecete pusă din voința lui *Nemesis, zeița care nu suporta mândria oamenilor. Astfel că Apollon a trebuit să-i vină în ajutor a treia oară, obținând de la *Moire promisiunea că-l va lăsa să trăiască până la adânci bătrâneți dacă le va oferi în schimb viața altui muritor. Degeaba și-a rugat Admetos părinții, foarte bătrâni, să accepte acest sacrificiu. Zadarnică i-a fost și rugăminta adresată celor care-i datorau recunoștință. Când își pierduse orice speranță, Alkestis s-a oferit să moară în locul lui. Jertfa ei a rămas simbolul dragostei și al devotamentului conjugal. Despre cât de disperat a fost Admetos de moartea soției sale ne relatează Euripide în *Alcesta*: *“De ce mă opriți să m-arunc în mormânt, / în groapa căscată și mort să mă culc / alături de cea prea-mărită? / ...Cum să mai îndrăznesc a merge-n în casa mea? / Pe cine voi striga / și cine-mi va răspunde bucuros din prag? Spre cine să mă-ndrept? / O, mă va prigoni singurătatea din palat, când voi vedea... / cum fiii mei o să m-apuce de genunchi, plângându-și mama, și cum robii*

vor ofta / că nu mai e în palat prea buna doamnă a lor”. Din fericire, despărțirea a fost de scurtă durată. Venind la curtea lui și aflând de cele întâmplate, *Herakles, impresionat de marea durere a vechiului său tovarăș din expediția Argonauților, a coborât în Infern și a scos-o pe Alkestis din lumea lui *Hades.

Adonis si Aphrodite încoronati de Eros

Ceramica antica

ADONIS Într-o noapte, *Smyrna (Myrrha) s-a strecurat în patul tatălui ei, regele cipriot Kinyros. Când a doua zi dimineața și-a dat seama de incestul comis fără voia lui, acesta s-a hotărât s-o omoare. Aflând de intenția părintelui său, Smyrna nu a văzut altă scăpare decât fuga. Planul lui Kinyros nu-i era însă pe plac zeiței *Aphrodite, așa că, în momentul în care oamenii acestuia erau gata să pună mâna pe nesăbuita prințesă, a prefăcut-o într-un arbore de smirnă. După câteva luni, din scoarța lui s-a născut *Adonis. Frumusețea copilului a trezit în sufletul divinei salvatoare o dragoste atât de mare, încât a decis să-l păstreze numai pentru plăcerea ei. Și pentru mai multă siguranță, l-a dus în împărăția întunericului. Numai că *Persephone, regina căreia i l-a dat în grijă, avea la rândul ei un suflet sensibil. Ea s-a îndrăgostit într-așa măsură de tânărul din ce în ce mai chipeș, că nici n-a vrut s-audă să i-l redea Aphroditei când aceasta a venit să-și ia iubitul și să-l ducă la lumina zilei. Cum cearta dintre ele părea să nu se mai sfârșească, *Zeus s-a văzut nevoit să intervină și, după ce a ascultat-o pe fiecare, a dat următorul verdict: Adonis va sta patru luni cu Aphrodite, patru luni cu Persephone, iar restul anului și-l va petrece unde-i va dori inima. Dar Adonis i-a cedat Aphroditei cele patru luni ce-i aparțineau. Astfel, el trăia pe pământ primăvara, vara și toamna, adică în anotimpurile vegetației, florilor și fructelor, iar în împărăția umbrelor în zilele friguroase și triste ale iernii. De aceea mitologia greacă îl consideră pe Adonis simbolul morții și al renașterii ciclice a naturii. Azi, extinzându-se sensul conferit de poeți, Adonis exprimă tipul frumuseții bărbătești. În timpul petrecut cu Aphrodite, aceasta îi îndeplinea toate dorințele. Una dintre marile plăceri ale lui Adonis era vânătoarea. Temându-se pentru viața lui, amenințată în orice clipă de fiarele sălășluite în pădurile întunecoase, zeița îl însoțea întotdeauna. Într-o zi, pe când ea se afla în *Olimp, Adonis

a plecat singur în căutarea vânatului. Întreprinderea i-a fost fatală, pentru că a fost atacat și omorât pe loc de un mistreț înfuriat de rana pe care apucase să i-o facă. O legendă spune că mistrețul ar fi fost chiar *Ares, gelos pe frumosul lui rival. Văzând cele întâmplare, Aphrodite a coborât din înaltul cerului ca un fulger, l-a strâns pe Adonis în brațe cu disperare și a încercat să-l readucă la viață cu suflarea-i divină. Toate eforturile i-au fost însă zadarnice. Se crede că din sângele lui Adonis au răsărit trandafirii, iar din lacrimile Aphroditei, anemonele. Plutarh povestește că la serbările numite *Adonia*, organizate la Athena în cinstea lui Adonis, participau în special femeile, care își exprimau durerea prin țipete, plânsete și cântece lugubre. În Egipt, în Alexandria, aceste serbări erau deosebit de fastuoase. Dragostea dintre Adonis și Aphrodite i-a inspirat lui Veronese tabloul *Venus și Adonis*.

ADRATES (ADRAS) În mitologia greacă întâlnim doi eroi cu acest nume. 1. Unul este regele Argosului, rămas în legendă ca inițiatorul războaielor “Cei 7 contra Thebei” și “Războiul epigonilor”. Totul a pornit din momentul în care cumnatul său, *Amphiaros, i-a prezis că două dintre fiicele lui se vor mărita cu un leu și, respectiv, cu un mistreț. Cum darul oracular al acestuia era recunoscut, Adrates i-a dat crezare și, cu toate că era întristat de cele aflate, s-a împăcat cu ideea, știind că nimeni nu poate trece de voința zeilor. După o vreme, la curtea regală s-au refugiat surghiuniții *Polynikes din Theba și *Tydeos din Kalydon. Pentru că pe scutul unuia era gravată silueta unui leu, iar pe al celuilalt silueta unui mistreț, Adrates a crezut că venise timpul să se împlinescă sumbra prevestire și de aceea n-a opus nici o rezistență când cei doi oaspeți i le-au cerut în căsătorie pe Argeea și Deiphila. Nici prin gând nu-i trecea ce planuri ascunse aveau ginerii săi. Dar iată că numai după câteva luni Polynikes, care nu se împăca deloc cu detronarea și alungarea lui din Theba de către fratele său *Eteokles, a început să-l îndemne să pornească cu armata împotriva acestuia. Conștient că era vorba de o acțiune riscantă, Adrates i-a cerut din nou sfatul lui Amphiaros dar, deși acesta i-a spus să renunțe la idee pentru că era scris să nu se întoarcă decât el din război, Adrates s-a lăsat convins de Polynikes și a declarat război Thebei. Războiul e cunoscut sub numele de “Cei 7 contra Thebei”, după numărul căpeteniilor armatei: Polynikes, Tydeos, Capaneos, Amphiaros, Aippomedon, Parthenopeus și Adrates, conducătorul lor. Odată ajunși la Theba, fiecare căpetenie și-a organizat oamenii în dreptul uneia dintre cele 7 porți ale cetății. Înfruntarea a fost crâncenă și cu multă vărsare de sânge. În cele din urmă, zeii au dat câștig de cauză asediaților. Prezicerea lui Amphiaros s-a împlinit. Capaneos, cocoțat pe una dintre cele șapte coline ale cetății, a murit trăznit de însuși *Zeus, înfuriat de lăudăroșenia viteazului că nici măcar el nu-l va putea da jos de acolo. Polynikes și Eteokles s-au străpuns reciproc cu spadele. Amphiaros a fost înghițit de prăpastia pe care Zeus o deschisese în fața carului pentru ca astfel să-l salveze. Singurul rămas în viață, în mare parte datorită miraculosului cal *Arion, a fost Adrates. După zece ani, el i-a convins pe fiii celor șase tovarăși de luptă să-și răzbune tații și astfel a început “Războiul epigonilor” sau al urmașilor. Victoria

obținută de data asta asupra Thebei l-a costat mult, în timpul luptei pierzându-și fiul. Copleșit de durere, Adrastes a murit nu după multă vreme. Războiul “Cei 7 contra Thebei” l-a inspirat pe Eschil pentru piesa cu același nume, în care Eteokles, prezentat ca apărător al patriei împotriva coaliției celor șapte, este, poate, cea mai frumoasă figură masculină din teatrul antic grec. 2. Adrastes se numea și fiul regelui Gordios, căruia *Parcele îi hărăziseră un destin de ucigaș, e drept, fără voie. Astfel, după ce și-a omorât fratele din greșeală, nu după mult timp l-a ucis la vânătoare pe fiul regelui Kressos, la curtea căruia se refugiase. Incapabil să suporte durerea amplificată de acest accident, Adrastes s-a sinucis.

AEDON O veche legendă povestește că Aedon, geloasă pe sora ei care dăduse naștere mai multor copii, s-a hotărât să-l omoare pe cel mai mare dintre ei. Orbită de ură, ea și-a ucis din greșeală pe unicul său fiu, Itylus. Văzându-i suferința, *Zeus a metamorfozat-o în privighetoare.

AEGINA v. EGINA

AENEAS v. ENEA

AESCULAPIUS (ESCULAP) Zeul medicinei la romani, Aesculapius a fost de timpuriu asimilat cu *Asklepios din mitologia greacă.

AFRODITA v. APHRODITE

Agamemnon asistând la plecarea lui Ailleus – Desen

AGAMEMNON Rămas în memoria grecilor antici, apoi a lumii, ca unul dintre marii eroi ai războiului troian, Agamemnon, regele atrizilor, a dus o viață tihnită în palatul din Mycene până când

*Paris i-a răpit cumnata, pe frumoasa *Helene. Neconsolat de pierderea soției, *Menelaos i-a cerut lui Agamemnon să participe la campania militară organizată de el împotriva Troiei, unde-i fusese ascunsă consoarta. Cum își iubea foarte mult fratele, regele atrizilor și-a îmbarcat imediat oamenii și s-a îndreptat spre Aulis, unde și-a alăturat corăbiile celor deja ancorate de alte căpetenii venite la chemarea lui Menelaos. Ales comandant al întregii flote, Agamemnon, din ce în ce mai neliniștit din cauza vântului care, bătând, zile la rând, din Nord, făcuse imposibilă ieșirea în larg, s-a adresat în cele din urmă prezicătorului *Kalhas. Mare i-a fost durerea aflând că întârzierea se datora mâniei zeiței *Artemis și că aceasta nu putea fi îmbunată decât aducându-i ca jertfă pe una dintre fiicele lui, anume pe *Iphigenia. Pentru a-i înțelege hotărârea de a face ce i s-a cerut (v. Iphigenia) trebuie să nu uităm credința vechilor greci că prezicătorii, ca și preoții oracolelor, erau mesagerii divinităților *Olimpului. Așadar, odată jertfa făcută, vântul s-a potolit și flota a pornit să cucerească cetatea lui *Priam. În războiul din Troia Agamemnon a dat dovadă de mult curaj și mare cutezanță. Despre cum arăta în luptă ne spune Homer în *Iliada*: “era măreț ca un zeu, lat în umeri ca Poseidon și la mijloc întocmai ca *Ares”, avea “platoșa-i cu vineți balauri, lancea-i de frasin și sabia-i cu ținte de aur”. Războiul a durat 10 ani. Cum depărtarea aduce după ea și diminuarea sentimentelor, Agamemnon a uitat cu timpul de frumoasa lui soție *Klytaimnestra lasându-se cucerit de Hriseis, o sclavă troiană. Din nefericire pentru el și pentru armată, nu a fost doar o slăbiciune de moment. Sentimentele lui erau atât de puternice, încât nici n-a vrut s-audă rugămințile și nici să vadă darurile scumpe aduse de tatăl tinerei pentru a o răscumpăra. Numai că părintele Hriseisei nu era un troian oarecare, ci mare preot al lui *Apollon. De aceea, considerând refuzul lui Agamemnon ca o ofensă adusă lui însuși, zeul s-a înfuriat și și-a trimis nouă zile în șir “săgețile otrăvite” asupra oștii grecești. Nouă zile în șir ciurma a făcut ravagii și rugurile n-au conținut să ardă victimele molimei. În a zecea zi, ascultând de sfatul lui Kalhas, Agamemnon a înapoiat-o pe Hriseis tatălui său. După scurt timp a comis însă altă greșală: a adus-o pe corabie pe Briseis, sclava favorită a lui *Ahilleus. Nesăbuiță pentru care a plătit din nou nu numai el, ci și soldații greci. Pentru că, jignit și îndurerat de fapta tovarășului său de arme, Ahilleus n-a mai vrut să participe la război. Rămas singur la comanda armatei, Agamemnon, deși a luptat “ca un leu”, a pierdut din ce în ce mai mult teren în fața troienilor, ajutați și de bunăvoința multora dintre marii zei. Dezastrul a fost evitat în cele din urmă tot de Ahilleus, care, în fața iminentului pericol de a-i fi incendiate corăbiile și dornic de a răzbuna moartea bunului său prieten *Patrokles, a reintrat în luptă (v. Ahilleus). Nesocotind avertismentele *Cassandrei, luată ca pradă după victoria asupra Troiei, că acasă îl așteaptă o mare nenorocire, Agamemnon n-a pregetat să se îndrepte spre Mycene. Acolo, însă, *Egist, omul lui de încredere, căruia îi lăsase în grijă familia și averea, pusese la cale cu amanta sa, nimeni alta decât Klytaimnestra, uciderea eroului. Sfârșitul lui Agamemnon este povestit de Homer în *Odiseea*: Cum a pus piciorul pe moșia părintească, vesel, Agamemnon a sărutat țărâna și a vărsat lacrimi la vederea pământului drag. Dar din vârful foisorului un străjer îl și văzuse, că-l

pusese Egist de pândă și-i juruse o plată de doi talanți de aur, așa că de un an veghea ca nu cumva să pice nebăgat în seamă viteazul atrid. De cum l-a vestit de sosirea sa, Egist i-a pregătit capcana. A ales vreo douăzeci de oameni și i-a pus la pândă. A orânduit apoi la Curte un ospăț mare, iar el a pornit cu alai de care, ca să iasă în cale lui Agamemnon și să-l poftască cu gând nelegiuit. Și pe când stătea la masă, fără să bănuiască, Egist l-a ucis, cum ai ucide un bou în staul, ba n-a scăpat nici unul dintre însoțitori, nici chiar dintre cei ai lui Egist. Cu toții au pierit în măcel. Tragica soartă a lui Agamemnon i-a inspirat pe Eschil, Seneca și Vittorio Aliferi în tragediile omonime.

AGAVE Fiica regelui *Kadmos și a *Harmoniei, Agave a fost urmărită de fatalitate ca și ceilalți membri ai familiei sale. Însă, spre deosebire de ceilalți, Agave a fost victima propriei indiscreții. Soarta i-a fost pecetluită când a început să povestească tuturor că moartea fulgerătoare a sorei sale *Semele se datora *Herei, care o pedepsise pentru că se lăsase iubită de *Zeus. Rezultatul acestei povești de dragoste a fost *Dionysos. Crescând fără mamă, el n-a încetat să-i ducă dorul și s-o venereze. Tocmai de aceea nu numai că s-a supărat foarte tare când a aflat de indiscreția mătușii lui, dar considerându-i fapta ca o impietate, s-a hotărât să se răzbune. În consecință, s-a îndreptat spre Theba, condusă de *Pentheus, fiul Agavei. Intenția lui era să-și răspândească cultul în cetate. De fapt, acesta era și principala armă cu care vroia să-și lovească mătușa. O armă periculoasă și perversă pentru că respectivul cult era alcătuit din serbări orgiastice, în timpul cărora participanții intrau în extaz, nemaifiind în stare să-și controleze reacțiile. O astfel de serbare a organizat Dionysos pe muntele Kithairon, de cum a ajuns în Theba. Pentheus auzise de ce se întâmplase prin orașele pe unde vărul său trecuse, de aceea le-a interzis supușilor să participe la ceremonia cu care, de altfel, nu fusese de acord. Cum nici propria-i mamă nu i-a dat ascultare, împins de curiozitate și-a părăsit și el palatul într-un târziu și furișându-se pe munte, a spionat la adăpostul unor copaci. Nu după multă vreme a fost însă descoperit de o ceată care, aflată în delir, l-a confundat cu o fiară a pădurii și l-a sfâșiat. Ceata era condusă de însăși Agave. Aflată ca și ceilalți într-o stare de exaltare, ea nu și-a recunoscut fiul și a dat semnalul comiterii înfiorătoare crime.

AGENOR În mitologia greacă există doi eroi cu acest nume. **1.** Tatăl lui *Kadmos și al *Europei, Agenor îl avea ca părinte pe zeul *Poseidon. **2.** Tot Agenor se numea și unul dintre supușii regelui *Priam, care s-a remarcat prin faptele sale de vitejie în timpul celor zece ani cât a durat războiul Troiei.

AGERUL PĂMÂNTULUI Pentru sfaturile lui înțelepte, Agerul Pământului se făcuse iubit de mai toți eroii mitologiei românești. Aflând că șapte dintre zmeii care îl urau de moarte puseseră mâna pe el și-l băgaseră să fiarbă într-un cazan, unul dintre voinici n-a stat o clipă pe gânduri și,

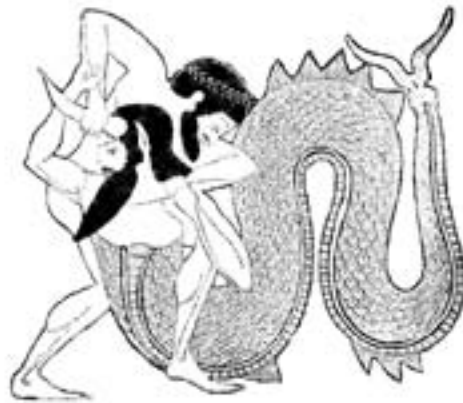
amânând căutarea fetei de împărat, a pornit să-l salveze. Cum orice faptă are și-o răsplată, Agerul Pământului nu i-a rămas dator, ci l-a învățat ce trebuie să facă pentru a-și scoate iubita din mâinile mamei zmeilor (*Poveste țărănească* – Petre Ispirescu).

AGHERAN VITEAZUL Erou al lumii mitice românești, fiind, alături de Greuceanu, *Iovan Iorgovan ș. a., varianta tipului general *Făt-Frumos, Agheran Viteazul a fost botezat așa de însuși Dumnezeu. Copilăria nu i-a fost prea fericită, mama lui abia putând să pună zilnic pe masă pâinea cea de toate zilele. Și cu toate acestea, cu trecerea anilor Agheran Viteazul s-a transformat într-o mândrețe de voinic care, dornic să scape de sărăcie, a plecat în lume să-și caute norocul. În drumul lui a trecut printr-o pădure deasă, unde s-a întâlnit cu uriașii *Sfarmă-Piatră, *Strâmbă-Lemne și Bate-Munți-în-Capete. Devenind frați de cruce, au dus cu toții o viață tihnită până la apariția lui Salcotea, piticul “*cu o barbă de 99 de stânjeni*”. Acesta stătea la pândă și când plecau toți de-acasă le înfuleca toată mâncarea. Rămăși în repetate rânduri flămânzi, s-au hotărât cu toții să pună capăt situației și au plecat în urmărirea lui. Dar Salcotea trăia în lumea zmeilor și pentru a-l prinde trebuia să treci prin țara de aramă a craiului zmeilor Aram, prin țara de argint a craiului zmeilor Argintan, prin țara de aur a craiului zmeilor Aurar și, în sfârșit, prin împărăția de diamant a craiului zmeilor Anghemant. Era o întreprindere riscantă. Văzând că nici unul dintre frați nu se grăbea să se ofere, Agheran Viteazul a coborât pe buricul pământului și, după ce a răpus zmeii prin țara căroră a fost obligat să treacă, a ajuns în cele din urmă la Salcotea. Curajos numai când nu era nimeni prin preajmă, piticul, care se lăudase tuturor celor care vroia să-l asculte că-i va face de petrecanie voinicului, când l-a văzut în curtea lui a pleznit pe loc de frică. Agheran Viteazul i-a tăiat lungă-i barbă făcătoare de minuni și, cu ea în spate, s-a întors să ia fetele zmeilor învinși, mai ales pe cea a lui Anghemant, de care se îndrăgostise. Ajungând cu ele la locul pe unde coborâse, le-a pus într-o corfă și apoi a tras de sfoară, făcându-le astfel semn fraților săi de cruce, așa cum se înțeleșeră, să le scoată la suprafață. Când corfa a fost coborâtă din nou, voinicul, neîncrezător în loialitatea uriașilor, nu s-a urcat în ea, ci a încărcat-o cu bolovani. Geloși că aleasa lui Agheran Viteazul era cea mai frumoasă, aceștia au dat drumul funiei cu gând să-l zdrobească. Când l-au văzut apărându-le în față i-a cuprins groaza. Salvarea voinicului a fost barba lui Salcotea pe care s-a cățărat până la buza gropii pe unde coborâse. Odată ajuns la lumina zilei, s-a năpustit asupra necredincioșilor săi frați de cruce, răpunându-i pe rând. După ce le-a transformat logodnicele în bani de aramă, argint și aur, s-a căsătorit cu aleasa inimii lui, alături de care a trăit mulți ani fericiți.

AGLAUROS Preluând o versiune, dintre multe altele, a legendei țesute în jurul lui Aglauros, poetul Ovidiu i-a dezvăluit una dintre faptele ce nu-i făceau onoare. Aflăm astfel că, deși a consimțit, în schimbul unei mari sume de bani, să pună o vorbă bună pe lângă sora sa pentru îndrăgostitul

*Hermes, Aglauros, roasă de gelozie, nu și-a ținut promisiunea, ba chiar a încercat să împiedice intrarea zeului în palat. Dar, în timp ce zăvora porțile a simțit dintr-odată că nu se mai poate mișca: ”Cum o boală incurabilă se întinde prin organele bolnave în cele sănătoase încă, tot astfel frigul morții pătrunde treptat în inima ei”, împietrind-o. Există însă și un mit în care Aglauros este un model de devotament. Astfel, se spune că, pe vremea când Attica era devastată de război, auzind de prezicerea oracolului că focul nu va înceta decât după ce va fi sacrificată o tânără, Algauros s-a oferit imediat. La sanctuarul ce i s-a ridicat pe Acropole își depuneau jurământul de fidelitate față de țară atenienii abia intrați în armată.

AGROFONTES *Hermes mai era numit și Agrofontes, adică ucigătorul lui *Argos. În limbaj poetic, Argos, cu cei o sută de ochi, simbolizează noaptea înstelată în timp ce Agrofontes simbolizează crepusculul de dimineață. Pe măsură ce Agrofontes își face apariția, stelele încep să pălească una câte una, până când, crăpându-se de ziuă, dispar, așa cum ochii lui Argos s-au închis unul câte unul la cântecele lui Hermes.

Aheloos luptând cu Herakles

Stamnos

AHELOOS Vechii greci considerau râurile niște divinități, care prin revărsare asigurau rodul pământului din țara lor secetoasă. Din cauza furiei și a zgomotelor produse de ape în timpul ieșirii lor din matcă, ei își imaginau râul-zeu ca un taur cu cap de om, prevăzut cu două coarne simbolizând fecundația și abundența. Legenda spune că râul Aheloos, cel mai mare din Grecia, poartă numele fiului lui *Okeanos și al titanidei *Tethys. Aflând că *Herakles vroia să se căsătorească cu prințesa *Deianeira, pe care o iubea și el, Aheloos și-a provocat rivalul la luptă. Era o mare cutezanță să se măsoare cu Herakles, renumit pentru forța sa. Poate și de aceea, înainte de a-l înfrunța, Aheloos s-a metamorfozat în taur. Dar cum pentru Herakles lupta cu asemenea animale feroase nu avea secrete,

l-a trântit imediat la pământ și i-a smuls un corn, transformat, mai târziu, de *Naiade în Cornul Abundenței. Rușinat de înfrângere, Aheloos s-a aruncat în râul care de atunci i-a purtat numele. Apele lui erau atât de clare, încât poezii foloseau numele de Aheloos pentru a desemna apa limpede și proaspătă. Așa a făcut și Euripide în *Bachantele*, în care *Dionysos și regele *Pentheus cer slujitorilor să le “aducă Aheloos”, adică apă cristalină, bună de băut. După o altă legendă, râul s-a format din lacrimile vărsate de Aheloos pentru pierderea Deianeirei. Se mai spune că, înfuriat pe patru nimfe care nu l-au invocat când au adus jertfe zeilor pe malurile lui, Aheloos le-a transformat în insulele Echinade din Marea Ionică.

AHERON Fluviul durerilor, cum i se mai spune, Aheron era fiul lui *Helios și al *Geei. Pentru că i-a lăsat pe *Titani să-și potolească setea cu apele lui cristaline în timp ce se luptau cu *Zeus, acesta, mâniș, l-a tulburat cu mâl și i-a schimbat cursul pe sub pământ. De atunci, Aheron a devenit unul dintre fluviile Infernului, pe care *Haron trecea sufletele moarte spre împărăția subterană. El este reprezentat ca un bătrân îmbrăcat cu o haină murdară, sprijinit de un butoi răsturnat din care curg continuu apele sale noroioase. Bufnița ce-i stă aproape este propriul său fiu, *Ascalaphos, metamorfozat astfel de *Demeter, drept pedeapsă că a pârât-o pe *Persephone lui *Hades că a înghițit un sâmbure de rodie (v. Persephone).

Achilles luptând cu Hector în războiul troian - Detaliu de pe o amfora

AHILLEUS (AHILE) Obligată de *Zeus să ia de soț un muritor, adică pe regele *Peleus, *Thetis a dat naștere lui Ahilleus, cel mai cunoscut erou grec al războiului troian. Neîmpăcată cu ideea că fiul său va trebui să moară la un moment dat, Thetis a vrut să-i dea viața veșnică, de aceea îl trecea în fiecare noapte prin focul purificator. Până într-o seară, când, surprinsă de rege, a fost obligată de acesta să întrerupă ritualul divin. Furia lui Peleus nu a putut-o însă abate de la hotărârea de a-și proteja fiul. Astfel că, deși părăsise pentru totdeauna palatul, s-a întors pentru a-și lua copilul și a-l duce în Infern, unde, cufundându-l în apele *Styxului, l-a făcut invulnerabil. De atunci, singurul

loc în care Ahilleus putea fi rănit mortal era călcâiul, de unde îl ținuse mama sa (“călcâiul sau tendonul lui Ahile” este și azi expresia folosită mai totdeauna când este vorba de latura slabă a unei persoane sau a unui lucru). Ahilleus a fost crescut la poalele muntelui *Pelion de către Phenix, regele dolopilor, care, cum spune Homer în *Iliada*, l-a învățat “*cum se cade / Meșter la vorbă să fii și vrednic la fapte*”. *Hiron, cel mai înțelept centaur, l-a hrănit cu măduvă de leu, ca să devină puternic, l-a inițiat în arta vânătorii și i-a predat principiile moralei. În preajma războiului troian, Thetis și Peleus au fost preveniți de oracol că fiul lor va pieri în acest conflict militar. Însăpămânați, l-au trimis lui *Lykomedes, regele din Skyros, ca să-l ascundă printre fetele lui. Cu una dintre ele, Deidamia, Ahilleus l-a avut pe *Neptolemos. Deși foarte tânăr, Ahilleus se dovedise un maestru în mânăuirea armelor, calitate pentru care *Menelaos, *Agamemnon și celelalte căpetenii ale oastei pregătite să asedieze Troia doreau să-l aibă alături. De aceea, aflând de stratagema lui Peleus și a soției lui, *Ulyse s-a dus la curtea lui Lykomedes sub înfățișarea unui negustor de podoabe și țesături. Pe când fetele, printre care era și Ahilleus travestit, îi admirau marfa, Ulyse, profitând de cântecul de luptă intonat de trâmbițe, a scos pe tarabă și niște săbii. La vederea lor, prințesele au luat-o la fugă, scoțând țipete de groază. Una singură s-a repezit entuziasmată asupra acestora. Nu era altul decât Ahilleus, care s-a dat astfel de gol. Odată demascat, el a răspuns chemării și s-a alăturat armatei grecești, aducând douăzeci de corăbii și devenind, alături de Agamemnon, comandant. Acest episod, cel mai cunoscut din viața lui, a făcut, de fapt, obiectul *Iliadei* lui Homer, de unde aflăm că, la plecare, Thetis i-a dat armele lucrate de *Hephaistos și caii nemuritori *Balios și Xanthos, primiți în dar de la *Poseidon și că Peleus, cunoscându-i firea, l-a sfătuit: “*...mândria din tine / Tu în zăbale s-o ții, fii prietenos, că-i mai bine / și te ferește de vrajba-nciumată*”. Nouă ani de zile Ahilleus s-a acoperit de glorie. Denumirile pe care i le-a dat Homer: “*scutul nerăzbătut al aheilor*”, “*cel mai cumplit dintre oameni*”, “*șoimul*” sunt relevante pentru curajul și vitejia sa. În al zecelea an, însă, jignit de Agamemnon care i-o luase pe Briseis, roaba lui favorită capturată după atacul cetății Lirnesos, s-a retras din luptă. Ferm în hotărârea sa, când atacul troienilor a devenit foarte periculos pentru siguranța mirmidonilor lui, Ahilleus a rămas în tabără, dar și-a trimis cel mai bun prieten, pe *Patrokles, să-i conducă. Și cum ținea foarte mult la acesta, încercând să-l apere de primejdii i-a dat propriul coif, propria-i pavăză și propriile-i arme. Prevedere zadarnică. La aflarea morții lui Patrokles durerea dar și furia i-au fost atât de intense, încât nu și-a mai așteptat mama, plecată la Hephaistos după alte arme. Dând frâu liber firii sale impulsive și ascultând de îndemnul *Herei, Ahilleus a luat un echipament la întâmplare și a intrat pe câmpul de luptă să ridice trupul fără viață al lui Patrokles, pentru apărarea căruia căzuseră și mai cădeau mulți greci sub lăncile troienilor protejați de *Zeus. La vederea lui Ahilleus, îngroziți de văpaia lucitoare pe care i-o aprinsese *Athena pe creștet ca și de țipetele întetețite de ale zeiței, cu care-și însoțea atacul, ostașii lui *Priam au bătut în retragere. După funerariile lui Patrokles, Ahilleus a revenit la comanda armatei. În fața lui, troienii se buluceau pe poarta cetății deschisă din porunca

regelui ce-și vedea oastea decimată. Atunci, Ahilleus l-a provocat pe *Hector la o înfruntare directă. Cumpăna lui Zeus a oscilat când în favoarea unuia dintre combatanți, când în favoarea celuilalt. În cele din urmă însă, regele zeilor a hotărât moartea lui Hector. Necruțător cu trupul neînsuflețit al adversarului, Ahilleus l-a legat de carul său de luptă și l-a târât de șapte ori în jurul zidurilor Troiei, sub privirile înfiorate de durere și groază ale familiei regale. Dar profeția oracolului trebuia să se împlinească și în privința lui. Ahilleus a fost răpus de cel mai puțin viteaz dintre troieni – *Paris, care, ajutat de *Apollon, i-a străpuns călcâiul vulnerabil. Despre ce s-a întâmplat după moartea lui aflăm din *Odissea* lui Homer, în care Agamemnon, ajuns în împărăția lui *Hades, îi relatează eroului că: *“frunțașii troienilor și ai aheilor s-au ucis între ei pentru leșul tău, în vreme ce tu, întins în volbura de praf ca un brad falnic, nu te mai gândeai să mâi caii la luptă; noi am mai fi stat la harță toată ziua și nu încetam, dacă Zeus n-o oprea cu o furtună. Te-am târât atunci de pe câmpul de luptă și te-am așezat în fața vaselor pe patul morților; ți-am spălat trupul frumos cu apă caldă și te-am uns cu ulei. Plângeau danaii cu lacrimi fierbinți și-și tundeau pletele. Atunci maică-ta, cu nemuritoarele zeițe ale mării, sosi din valuri, cum află de cumplita veste... fiicele lui *Nereu te-au înconjurat bocind amar și te-au îmbrăcat în haine nepieritoare, apoi cele nouă *Muze te-au jelit de-a rândul cu viers frumos, că nici un argian nu și-a putut stăpâni lacrimile... te-au pus pe rug și ți-au jertfit mulțime de oi și de boi cu fruntea mândră. Trupul tău uns cu ulei și cu miere și învelit în haine zeești a ars atunci în flăcări, în vreme ce oaste multă de ahei înarmați ți se perindau pe dinainte, pe jos sau în care, iar când focul te-a mistuit, a doua zi, Ahile, noi ți-am strâns oasele și le-am pus în miresme și în vin curat, iar maică-ta ne-a dat un urcior de aur, un dar, zicea ea, de la *Dionysos, ieșit din mâna lui Hephaistos, și în el, strălucite Ahile, îți zac oasele cu cele ale lui Patrocle, pe care tu l-ai iubit mai mult dintre prieteni... Am fost de față la multe îngropări, când pe mormântul unui crai se încing la luptă tinerii să câștige răsplata, dar niciodată n-am fost uimit mai mult ca dinaintea odoarelor pe care le-a pus maică-ta lângă corpul tău, că mult erai iubit de zei...”*

AIAKOS v. EAC

Sinuciderea lui Ajax.

Detaliu de pe o amfora antică.

AIAX (AIAS) Mitologia greacă consemnează doi eroi greci ai războiului troian cu acest nume.

1. Unul a fost Ajax Telamonianul, fiul lui Telamon, rege în Salamina. Legenda spune că venirea lui pe lume s-ar fi datorat lui *Herakles, care, impresionat de primirea ce i-o făcuse Telamon la curtea sa și de faptul că acest om atât de ospitalier nu avea urmaș, l-a rugat pe *Zeus să se îndure și să-i dea un copil voinic și viteaz. Ca semn că-i va îndeplini dorința, regele zeilor i-a trimis un vultur. La vederea lui, Herakles i-a comunicat bucuros regelui că va avea un băiat și că numele lui va fi Ajax, adică: “fiul vulturului”. Ca participant la războiul troian, Ajax Telamonianul s-a remarcat atât prin curaj cât și prin tactică militară. Acest tânăr *“Întâiu-ntre ahei de chipos și voinic după Ahile”,* răsărea printre dușmani cu *“zâmbetul pe față”* și *“asemeni unui mistreț care-mprăștie-n grabă pe munte copoii / Și pe hăitașii voinici, când dă vârtej într-o vale / Tocmai așa, îndârjindu-se, mândrul și marele Ajax / Iute rășchira, luând în răspăr, a troienilor cete”* potopind oameni și cai. Nu era numai viteaz ci și mare *“păstor de oștire”*. În clipele grele ale luptei, când își simțea soldații la capătul puterilor, îi îmbărbăta cu vorbele cele mai potrivite: *“fiți, o, prieteni, bărbați! Păziți-vă numele, cinstea / ...în toiu-nclăștării cumplite / Scapă mai mulți decât mor, când oamenii nu-și pierd rușinea / Dacă ei însă iau fuga, i-așteaptă-njosirea și moartea”*. Se spune că, după moartea lui *Ahilleus, Ajax Telamonianul a cerut consiliului armele acestuia dar a fost refuzat. Atunci, pradă furiei, s-a repezit în tabăra grecilor, unde, având mințile întunecate de *Athena, a omorât o mulțime de boi pe care i-a luat drept soldați. Când aburii nebuniei au dispărut și și-a dat seama ce-a făcut, prea mândru pentru a putea îndura o asemenea rușine, și-a luat viața înfigându-și în pânțece spada primită în dar de la *Hector după o înfruntare extenuantă, terminată însă la egalitate. Versiunea din *Odiseea* asupra morții sale este alta. Aici aflăm că Ajax Telamonianul a fost răpus de *Odysseus în lupta pentru armele lui Ahilleus: *“Slăvita *Thetis le pusese în fața noastră și noi luaserăm ca judecători pe troienele prinse și pe Palas Atena, povestește Odysseus. Mai bine nu biruiam, că biruința-mi l-a dus în mormânt pe un om ca Ajax, cel mai frumos și mai viteaz dintre danai, după Ahile... pavăza noastră... Îi jelim moartea deopotrivă ca cea a lui Ahile.”* 2. Celălalt Ajax, numit și Ajax cel mic datorită staturii, a fost fiul lui Oileu, rege în Locrida. După cum povestește Homer, în luptele contra Troiei *“Ajax cel bun de picior, Oilidul, stă veșnic pe lângă / Ajax Telamonianul și nu-l părăsește o clipă / Cum în pământ țelinos, la fel opintindu-se plugul / Trainic îl trag doi murgari, tot astfel voinicii / Stau îndârjiți amândoi și-alătura luptei de-a pururi / Oastea lui Ajax cel mare cu armele bine lucrate / Se-ncaieră cu troienii în față”* în timp ce lotrii, în spate, *“bizuindu-se-n arcuri / Și-n răsucitele praștii din lână de oaie / Zvârleau cu ele spărgând a troienilor rânduri”* (*Iliada*). Din nefericire, viteazul Ajax Oileu era și un mare nesăbuit. Astfel, lăsând frâu liber pasiunii, el a necinstit-o pe *Cassandra în templul *Athenei. Apoi, speriat de răzbunarea zeiței, a părăsit cetatea în grabă și s-a îmbarcat pe o corabie încercând să-și găsească salvarea pe mare. Hotărâtă să-l omoare, Athena a dezlănțuit un lanț de furtuni. Când tânărul se credea pierdut, i-a venit în ajutor *Poseidon, care i-a împins corabia spre o stâncă. Odată salvat de mânia valurilor, Ajax

Oileu s-a refugiat pe vârful acesteia și uitând prin ce trecuse a început să se laude în gura mare că, în ciuda voinței zeilor, el nu va pieri în genunea mării. Acest orgoliu i-a fost fatal pentru că, supărat de cuvintele lui trufașe, Poseidon a despicat cu tridentul său stânca în două. O bucată a rămas în picioare, în timp ce cealaltă a târât cu ea în volbura apei pe viteazul dar de două ori nesăbuitul Ajax cel mic.

AIGEOS v. EGEU

AIGISTHOS v. EGIST

AIOLOS v. EOL

AITHRA Soția regelui Aigeos (*Egeu), Aithra a avut un destin tragic. Într-o noapte i-a apărut în vis *Athena, care i-a poruncit să se ducă pe mica insulă Sphairo. Acolo o aștepta *Poseidon. Din unirea lor s-a născut *Theseus. Din dragoste pentru fiul său, Aithra a consimțit s-o ascundă pe *Helene, răpită de acesta pe când era doar o copilă, cu gândul s-o ia de soție peste câțiva ani. Un gând nefericit, datorită căruia Aithra a fost luată ca sclavă de *Dioscurii veniți să-și elibereze sora. Obligată de starea ei de roabă, Aithra și-a urmat stăpâna în Troia, când aceasta a fugit cu *Paris. Captivă a concetățenilor săi după căderea cetății, a devenit din nou o femeie liberă abia când a fost recunoscută de *Demophon. Nu mult după aceea s-a sinucis.

AKIS Fiul nimfei Symachtis, Akis era un tânăr și frumos păstor din Sicilia, care iubea și era iubit de nereida *Galateia. De ea se îndrăgostise însă și ciclopul *Polyphemos. Cu toate că l-a refuzat de nenumărate ori, nereida n-a putut scăpa de urmărirea acestuia. Într-o zi, văzând-o intrând într-o peșteră, ciclopul s-a furișat după ea tocmai când cei doi îndrăgostiți se îmbrățișau. Înfuriat la vederea scenei amoroase, Polyphemos s-a repezit spre ei în timp ce-i amenința cu moartea. Scăpați ca prin minune din mâinile lui, tinerii au alergat pe vârful unei stânci de unde s-au aruncat în apele mării. Pe când Galateia nu a pățit nimic fiind primită cu brațele deschise de surorile ei nereide, Akis a fost surprins și strivit de o stâncă aruncată de gelosul ciclop. Înduioșat de rugămințile fierbinți ale Galateiei, *Poseidon l-a transformat într-un râu care-i poartă numele.

AKTAION (ACTEON) Pasionat de vânatoare, frumosul Aktaion se ducea deseori la bunicul său *Kadmos, regele Thebei, pentru a colinda prin pădurile regatului. Într-una din zile, întâmplarea a făcut să ajungă lângă râul unde obișnuia să facă baie *Artemis. Cum zeița era mai înaltă decât nimfele care o însoțeau, Aktaion și-a odihnit privirile pe goliciunea trupului ei rămânând încremenit de atâta splendoare. Înfuriată de îndrăzneala muritorului, Artemis l-a prefăcut în cerb. Metamorfozarea s-a